

Fagdager for Fylkesmannen i Vestland

Innlegg om rapporten «Gjennomgang av sosiale tjenester for langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp»

Funn og bemerkninger om lovens krav til konkrete og individuelle vurderinger knyttet til søknader om økonomisk stønad

Gjennomgang av sosiale tjenester for langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp

- Oppdrag i FOU-katalogen for 2017
- Studie gjennomført av Arbeids- og velferdsdirektoratet 2017 og 2018
<https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/analyser/gjennomgang-av-sosiale-tjenester-for-langtidsmottakere-av-okonomisk-sosialhjelp>
- Tematisk tilnærming
- Gjennomgang av saksforløp for tjenestemottakere samt intervju av ansatte, ledere og tjenestemottakere ved seks NAV-kontor
- Etterlevelse av regelverket
- Muligheter ev barrierer regelverket gir

Lovens utgangspunkt

Sosialtjenesteloven § 18

«De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad.

Stønaden bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen.

Ved vurdering av søknad om stønad til familier skal det ikke tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier.

Departementet kan gi veiledende retningslinjer om stønadsnivået.»

Sosialtjenesteloven § 19

«Kommunen kan i særlige tilfeller, selv om vilkårene i § 18 ikke er tilstede, yte økonomisk hjelp til personer som trenger det for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon.»

Formålsbestemmelsen

Sosialtjenesteloven § 1

«Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.»

Krav til forsvarlighet

Sosialtjenesteloven § 4

«Tjenester som ytes etter denne loven skal være forsvarlige.»

Funn fra gjennomgangen

- Ikke alltid dokumentert at søkers situasjon er kartlagt – dette gjelder også der tjenestemottaker har barn
- Standardiserte rutiner knyttet til dokumentasjon av behov
- Sjeldent dokumentert en konkret vurdering knyttet til behovet for økonomisk stønad
- Manglende kunnskap om §§ 18 og 19 og formål
- Standardiserte rutiner knyttet til utmåling av stønad
- Mindre grad av dokumentert brukermedvirkning
- Mindre grad av langsiktig tenkning og bruk av hele NAV-kontoret sitt virkemiddelapparat

Hva tenker vi må til?

- Øke kunnskapen om bestemmelsene i §§ 18 og 19
- Øke kunnskapen om forvaltningsrettslige regler
- Øke kunnskapen om barneperspektivet

- Strategi for de sosiale tjenestene
- Prosjektet økt kompetanse om de sosiale tjenestene i NAV-kontoret – et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og utvalgte fylkesmannsembeter

Søknadsprosess – krav om konkret og individuell vurdering i alle ledd

- Identifisering av søknader
- Kartlegging
- Dokumentasjon av hjelpebehov og saksbehandlingstid
- Avgjørelser om hjelpebehov
- Utmåling av stønadsbeløp
- Vilkårssetting
- Avgjørelse av stønadsform
- Utbetaling

Individuell kartlegging

- Forsvarlig livsopphold vil variere ut fra personlige forhold:
 - familiesituasjon
 - husstandens størrelse
 - bosted og bosituasjon
 - alder
 - helse

Særlig om kartlegging av barns situasjon

- Ulike aldersgrupper og spesielle behov
- Skolearbeid
- Fritidsaktiviteter
- Bosted og bosituasjon
- Utstyr i hjemmet, møbler, innbo og ev tilrettelegging
- Transportmuligheter
- Samfunnsmessig, religiøs og kulturell tilhørighet
- Helse

Avgjørelse om hjelpebehov mm.

- Konkret og individuell vurdering av hva som er forsvarlig livsopphold for den enkelte
- Standardiserte satser er et utgangspunkt for utmåling av stønadsbeløp
- Konkret vurdering av stønadsform
- Utbetaling til andre skal ha grunnlag

Stønad i særlige tilfeller

- Bestemmelsen i § 19 skal fange opp ulike behov for økonomisk hjelp som ikke dekkes gjennom stønad til livsopphold
 - Utgiften er i det konkrete tilfellet ikke nødvendig for tjenestemottakers livsopphold
 - Alle andre muligheter til selvforsørgelse er ikke forsøkt
- Stønad i særlige tilfeller skal bidra til å øke muligheten for å realisere lovens målsetninger for den enkelte, etter en konkret og individuell vurdering
- I vurderingen skal det tas hensyn til om tjenestemottakers livssituasjon er blitt, eller står i fare for å bli, så vanskelig at vedkommende ikke kommer videre uten hjelp

Veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under pandemien

- Praktisk verktøy for å hjelpe ansatte ved NAV-kontorene med å ivareta retten til økonomisk stønad
- Gir anbefalinger for hva som vil være godkjent praksis i pandemisituasjon. Innholdet i anbefalingene ligger innenfor dagens regelverk
- Tilbakemeldinger knyttet til bruk av veilederen
- Gjelder fra 23.03.20 og frem til 31.12.20

Midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven § 20, § 20a og § 29 til § 40

- Fastsatt 8. mai 2020 med hjemmel i sosialtjenesteloven § 51a
- Det er gitt midlertidig forskrift som unntar fra bestemmelsene i § 20, § 20a og §§ 29-40. Formålet med forskriften er å ivareta mottakere av økonomisk stønad og deltakere i kvalifiseringsprogram i en situasjon hvor aktiviteter ikke kan gjennomføres som forutsatt på grunn av covid-19
 - Unntak fra aktivitetskrav
 - Unntak fra deltakelse i kvalifiseringsprogram
 - Utsatt iverksettelse av program
 - Unntak fra programmets varighet